

■ Energie

ERÚ bude doporučovat, kolik mají lidé platit za elektřinu a plyn

Jan Brož

jan.broz@hn.cz

Novinka, obsažená v hojně diskutované novele energetického zákona, přináší podle předsedy rady Energetického regulačního úřadu (ERÚ) Jana Šefránka významnou změnu do fungování instituce, která dnes určuje nemalou část toho, co spotřebitelé vidí na faktuře za elektřinu a plyn. Od druhé poloviny letošního roku totiž úřad dohlédne na částku úplně celou.

„Budeme se zaměřovat i na obchodní, tedy neregulovanou složku ceny. To jsme doposud nedělali,“ řekl HN Šefránek. Zatím se ERÚ zabývá jen takzvanou regulovanou složkou, která obsahuje vše, co se netýká plateb za samotnou komoditu. V podstatě jde o poplatky za fungování elektrického vedení a plynovodů, dotace na podporované zdroje, ale také třeba drobný příspěvek na provoz institucí, které na tuzemskou energetiku dohlíží a poskytují jí další služby. Regulovanou složku ERÚ stanovuje jednou za rok a dodavatelé energií její výši nemohou ovlivnit. U elektřiny pro domácnosti tvoří zhruba 45 procent celkové ceny a u plynu čtvrtinu.

Nově se úřad pustí i do ryze komerční sféry tržních cen. Podle toho, jak vysoko je jednotliví dodavatelé nastaví, jsou pak úspěšní nejen v konkurenčním boji o zákazníky, ale také v tom, kolik dokážou vydělat. ERÚ podle Šefránka bude zveřejňovat doporučení pro tvorbu maloobchodních cen, tedy jaká výše je podle názoru regulátora férová. Zákazník vybírající nového dodavatele by se tak měl v jinak nepřehledné a po nemalou část spotřebitelů i těžko pochopitelné změti ceníků lépe zorientovat a zjistit, zda nabídka není neúměrně vysoká.

Zmocnění k tomu dává úřadu právě zmíněná novela v praxi známá jako lex OZE III. Ta zavádí i množství dalších důležitých změn v energetice, které při projednávání novely vyvolaly bouřlivé diskuse. Nové pravomoci pro regulátora tak v debatě trochu zapadly.

Přesná metodika výpočtu indikativní ceny podle Šefránka teprve vzniká. „Bude to expertní odhad na základě vývoje velkoobchodních cen elektřiny a plynu. Budou do toho vstupovat rizikové přírážky a další aspekty. Zákazník by pak měl mít k dispozici orientační, indikativní ceny a jak by se měly pohybovat nabídky,“ dodal Šefránek.

S doporučenými cenami přišla už Vításková Nejde o úplně novou věc. ERÚ již indikativní ceny zveřejňoval mezi roky 2016 a 2022. Dělo se tak však jen kvartálně a pouze u plynu. Šlo o iniciativu tehdejší šéfky ERÚ Aleny Vításkové, která tak reagovala na kritiku údajně příliš vysokých marží plynářů. Ti si však z „férových“ cen příliš velkou hlavu nedělali a většina nabídek byla dál poměrně vysoko nad tím, co úřad doporučoval.

Částka tehdy nebyla příliš vypovídající. Vesměs vycházela jen z okamžitého pohybu cen na burzách a nezohledňovala skutečnost, že dodavatelé nakupují komoditu i v rámci dlouhodobých kontraktů, kde mohou být ceny znač-

ně odlišné. Ignorovala také existenci poplatků, které se mohou mezi jednotlivými dodavateli poměrně výrazně lišit a konečné vyúčtování významně ovlivnit. A na tržní impulzy reagoval zveřejněný údaj příliš pomalu, prakticky vůbec. To také přineslo konec této praxe. Když v roce 2022 vystřelily ceny komodity prudce nahoru, ERÚ reagoval tím, že indikativní cenu přestal uvádět.

Šefránek s kritikou metodiky historických „férových“ cen souhlasí. Nově by však podle něj mělo jít o daleko sofistikovanější nástroj, který zohlední všechny finesy energetické cenotvorby, které dřívější údaj ignoroval.

I po zkušenostech z minulosti mají dodavatelé obavy, zda údaj bude obsahovat všechny náklady spojené s cenou. „Trochu z toho mám

důležité rozhodovací parametry jako kvalitu servisu, dostupnost call centra, šíři pobočkové sítě a mnoho dalšího. Pro každého zákazníka je navíc důležité něco jiného a podle toho si také volí svého dodavatele,“ reagoval Grochál.

Podle energetického experta a ředitele Asociace nezávislých dodavatelů energií (ANDE) Jiřího Gavora samotná doporučená cena spotřebitelům moc neřekne. Místo toho poukazuje na vznik nezávislého srovnávací cen, další novou kompetenci, kterou lex OZE III ERÚ přináší. Dodavatelé budou mít nově povinnost obsáhlé informovat úřad o tom, za kolik energie zákazníkům nabízí a dodávají a jaké podmínky si v cenících kladou. Přesný rozsah reportovaných údajů určí vyhláška, která aktuálně vzniká. Šlo však o změnu, vůči které panoval při projednávání novely ze strany některých velkých dodavatelů poměrně silný odpor.

Na základě získaných dat ERÚ vytvoří nekomerční srovnávací cen energií, kde si každý bude moci vyhledat nejvýhodnější nabídku. ERÚ už dnes takový srovnávací provozuje, stejně jako u komerčních aplikací, jako je Ušetřeno.cz nebo Srovnajto.cz, však nezahrnuje kompletní nabídku. „Nově tam budou obsaženy nabídky všech dodavatelů, v současné době je to na dobrovolné bázi, kdo nám údaje pošle,“ popsal Šefránek. Služba by se navíc měla rozšířit o nové typy produktů. V budoucnu bude porovnávat i nabídky spotových ceníků založených na aktuálním vývoji na burzách či takové, kdy se fixovaná cena po určitém čase mění.

Především menší dodavatelé kritizují, že jim reportovací povinnost přinese neúměrnou administrativní zátěž. Se samotnou my-

jistotu fixovaných cen. Index reaguje na pád dodavatele Bohemia Energy na podzim 2021, který postihl na 900 tisíc odběratelů. Dodavatel pro své zákazníky neměl dopředu nakoupené energie, ačkoliv u fixovaných kontraktů je velmi snadné stanovit, kolik dodávek bude kdy potřebovat a kolik ho budou stát. Když ceny na burzách prudce zdrazily, společnost je nebyla schopna platit a téměř milion domácností se ocitl u dodavatelů poslední instance s výrazně vyššími cenami.

ERÚ tedy bude nově zveřejňovat, jaký podíl energií mají dodavatelé nakoupený pro své zákazníky se zafixovanými cenami na tři roky dopředu. „Pokud bude mít obchodník zajištěných sto procent, tak je riziko pro spotřebitele menší a dovedu si představit, že to může zohlednit a nabídku zvýhodnit před ostatními,“ míní Šefránek. Pokud naopak dodavatel nebude mít zajištěný dostatek energií, zákazník s ním bude moci rozvázat smlouvu.

Cejch dodavatele

Poslední ze změn je takzvaný cejch dodavatele. Úřad nově už nebude muset vydávat licence k podnikání v energetice lidem, kteří v minulosti zkrachovali, dopouštěli se nekalých praktik a nedostáli svým závazkům vůči zákazníkům. Doposud jim úřad nové razítko vydat musel. Některé osoby navázané například na někdejšího „nejhoršího dodavatele“ Stabil Energy se tak opakovaně objevovaly v dalších a dalších společnostech.

ERÚ udělil Stabil Energy svého času nejvyšší pokutu čtyři miliony korun za to, že neoprávněně zadržoval přeplatky zákazníků, požado-

Šéf rady ERÚ Jan Šefránek Úřad už v minulosti zveřejňoval „férové“ ceny plynu, čísla však nebyla příliš vypovídající. Podle Šefránka bude nová metodika výrazně sofistikovanější. **Foto: HN – Matej Slávik**

strach. Objektivní marže, která zaplatí objektivní náklady a přiměřený zisk, je podle mě v pořádku,“ říká šéf dodavatele Tedom Energy Jakub Odložilík. Obává se, aby pak klienti nevyžadovali nerealisticky nízké ceny.

Obdobnou výtku má i innogy. Podle mluvčího Pavla Grochála je těžké posoudit něco, o čem ještě není dostatek informací, obecně však největší dodavatel plynu považuje doporučení cen za nadbytečné. „Srovnávání nabídek energií pouze podle ceny může být pro zákazníky ošidné, protože nezohledňuje další

šlenkou však Gavor souhlasí. „Srovnávací je praktičtější, poskytuje rady. Indikativní cena ale spotřebitele nikam dál nepovede. Je to krok navíc spíš analytického charakteru,“ hodnotí Gavor.

Reakce na Bohemia Energy

Kromě doporučených cen a komplexního srovnávací připravuje ERÚ ještě další dvě novinky, které mají lépe ochránit zákazníky. Tou první je takzvaný index zajištění obchodníka, který se bude týkat hlavně spotřebitelů preferujících

val platby po lidech, se kterými neměl platnou smlouvu, a znemožňoval klientům přejít k jiným dodavatelům. Obdobných praktik se přitom dopouštěly i firmy, které byly se Stabil Energy propojené.

Není sice zaručeno, že oceňovaný dodavatel si nezažádá o licenci například „na manželku“ nebo jiného blízkého koně. „Všichni víme, že nekalé praktiky mají bezbřehé možnosti. Ale vnímám to pozitivně jako určitý posun a snahu státu problematické praktiky řešit,“ říká o cejchu pro nepoctivé podnikatele Šefránek.